ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 53.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, *10-го Іюля* — 1845 — *Wilno* WTOREK, *10-go Lipca.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 4 Іюля.

Высочайшимъ Приказомъ, 1-го Іюля, Кавалергардскаго Ея Величества Полка Полковникъ *Бетанкуръ*, назначенъ Флигель-Адъютантомъ къ Его Императорскому Величеству.

— Генералъ-Адъютанту, Генералъ-Лейтенанту Барону *Мейендорфу*, Всемилостивѣйше повелѣно быть Президентомъ Евангелическо Лютеранской Генеральной Консисторіи, съ оставленіемъ его при прежнихъ должностяхъ.

—

Дѣвица Графиня Текла *Тышкевичъ* Всемилостивѣйше пожалована во Фрейлины къ Ея Императорскому Величеству.

—

6-го Іюня скончался въ С. Петербургѣ отставной Генералъ-Маіоръ Иванъ Адамовичъ *Могульскій*, на 59-мъ году отъ рожденія.

— 27 го Мая, скончался въ Одессѣ, послѣ продолжительной болѣзни на 78-мъ году отъ рожденія, Главный Попечитель иностранныхъ поселенцевъ въ Южной Россіи, Генералъ отъ Инфантеріи Иванъ Никитичъ *Инзовъ*.

Вильна.

Взимаемая нынѣ плата за ученіе въ заведеніяхъ Министерства Народнаго Просвѣщенія оказалась не вполнѣ достаточною для покрытія встрѣчающихся по этимъ заведеніямъ сверхштатныхъ расходовъ, а сборъ ея, при нѣкоторымъ возвышеніи не можетъ быть для родителей обременителенъ. Посему сколько для усиленія средствъ учебныхъ заведеній, столько же и для установленія большаго единообразія и правильности въ сборѣ и употребленіи онаго утверждено Господиномъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія Положеніе о взиманіи платы за ученіе въ высшихъ и среднихъ заведеніяхъ. Начальство Бѣлорусскаго Учебнаго Округа, для свѣдѣнія родителей и родственниковъ обучающагося въ Гимназіяхъ и Дворянскихъ Училищахъ сего Округа юношества, полагаетъ не излишнимъ сообщить здѣсь извлеченіе изъ означеннаго Положенія.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St Petersburg, 4 go Lipca.

Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 1-go Lipca, Półkownik Półku Kawalergardów Jéj Cesarskiéj Mości, *Betankur*, mianowany Skrzydłowym Adjutantem Jego Cesarskiéj Mości

— Jenerał-Adjuntowi, Jenerał Porucznikowi Baronowi *Mejendorfowi*, Najłaskawiéj rozkazano bydź Prezydentem Ewangielicko-Luterskiego Jeneralnego Konsystorza, z pozostaniem przy dotychczasowych obowiązkach.

—

Hrabianka Tekla *Tyszkiewiczówna*, Najłaskawiéj mianowana Frejliną Jéj Cesarskiéj Mości.

—

Dnia 6-go Czerwca, zakończył w Petersburgu życie dymissyonowany Jenerał-Major Jan *Moczulski*, w 59 roku wieku swego

— Dnia 27 Maja, zakończył życie w Odessie, po długiéj chorobie, w 78 roku wieku swego, Główny Kurator osadników zagranicznych w Rossyi południowéj, Jenerał piechoty Jan *Inzow*.

Wilno.

Pobierana dotąd opłata za naukę w zakładach Ministeryum Narodowego Oświecenia, okazała się nie zupełnie dostateczną dla zaspokojenia wydarzających się w tych zakładach nad-etatowych wydatków, nieznaczne zaś podwyższenie takowéj, nie może bydź uciążliwém dla rodziców. Przeto tak dla powiększenia środków naukowych zakładów, jako też dla zaprowadzenia dokładniejszych prawideł względem pobierania rzeczonéj opłaty i jéj użycia, utwierdzoną została przez P. Ministra Narodowego Oświecenia Ustawa o pobieraniu opłaty za naukę w wyższych i średnich zakładach.— Zwierzchność zatém Białoruskiego Naukowego Okręgu, dla wiadomości rodziców i krewnych uczącéj się w Gymnazyach i Szlacheckich Szkołach tego Okręgu młodzieży, uznaje za rzecz potrzebną ogłosić tutaj wyciąg z pomienionéj Ustawy.

Извлеченіе изъ Положенія о взиманіи платы за ученіе въ высшихъ и среднихъ учебныхъ заведеніяхъ, (Утверждено Господиномъ Министромъ Народнаго Просвѣщенія 15 Іюня 1845 года).

О количествѣ платы.

§. Со всѣхъ слушающихъ лекціи въ Университетахъ и Лицеяхъ, за исключеніемъ лишь казенныхъ Студентовъ, взимается слѣдующая плата:

Въ Университетахъ: С. Петербургскомъ и Московскомъ по 40 руб. сер., въ Харьковскомъ, Казанскомъ и С. Владиміра по 20 руб. серебромъ.

Въ Лицеяхъ: Ришельевскомъ и Князя Безбородко по 15 руб. серебромъ.

Примѣчаніе. О назначеніи платы въ Демидовскомъ Лицеѣ будетъ сдѣлано особое распоряженіе.

§. За обученіе въ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ взимается съ каждаго приходящаго ученика:

а) Въ Гимназіяхъ въ С. Петербургѣ и Москвѣ по 20 руб. серебромъ.

б) Въ Кіевской Первой Гимназіи съ полупансіонеровъ и учениковъ, помѣщенныхъ въ общей квартирѣ, по 17 рублей серебромъ, независимо отъ платы, вносимой ими за содержаніе.

в) Въ Одесской и Таганрогской Гимназіяхъ по 7 руб. серебромъ.

г) Во всѣхъ прочихъ Гимназіяхъ Имперіи, также въ Отдѣленіяхъ Гимназій и въ Дворянскихъ Уѣздныхъ Училищахъ, по 5 руб. серебр. въ годъ.

Примѣчаніе. Ученики, помѣщенные въ общихъ квартирахъ, учрежденныхъ для нихъ въ Кіевскомъ и Бѣлорусскомъ Учебныхъ Округахъ, вносятъ плату за ученіе, независимо отъ установленной за содержаніе ихъ, наравнѣ съ прочими приходящими учениками.

О сборѣ платы.

§. Сроки для взноса платы наблюдать вездѣ одинакіе: 1-го Января и 1 го Іюля, такъ чтобы платежъ производился всегда по полугодно впередъ, считая съ сихъ чиселъ, хотя бы представившій плату поступилъ и не въ началѣ полугодія, а въ продолженіе онаго.

§. Плата вносится за вновь вступающихъ при самомъ пріемѣ, а за прочихъ не позже двухъ мѣсяцевъ, считая съ начала полугодія, тѣ же, кои въ теченіе этого времени не внесутъ платы, исключаются немедленно изъ заведенія.

Примѣчаніе. Въ выдаваемыхъ таковымъ лицамъ свидѣтельствахъ означается причина ихъ исключенія.

§. Если въ одномъ заведеніи будутъ обучаться двое или болѣе родныхъ братьевъ и окажется, что родители, или опекуны ихъ, не въ состояніи платить за каждаго установленную плату, то оная взимается сполна только съ одного, а съ прочихъ братьевъ въ половину.

§. Въ Университетахъ и Гимназіяхъ обѣихъ Столицъ плата за бѣдныхъ Студентовъ и учениковъ можетъ, по усмотрѣнію Попечителей Учебныхъ Округовъ, быть уменьшаема въ половину противъ положенной, но не болѣе.

§. Переходящіе изъ одного учебнаго заведенія въ другое, увольняются отъ платы въ послѣднемъ за то полугодіе, за которое внесена уже ими плата въ первомъ заведеніи.

§. Внесенная за ученіе плата остается въ заведеніи, хотя бы представившій оную выбылъ изъ заведенія прежде истеченія времени, за которое она внесена.

§. Отъ платы за ученіе освобождаются: а) дѣти преподавателей и чиновниковъ, служащихъ при тѣхъ же учебныхъ заведеніяхъ, гдѣ обучаются дѣти ихъ; б) воспитываемые Приказами Общественнаго Призрѣнія и вообще благотворительными обществами; в) сироты и дѣти совершенно недостаточныхъ родителей, неиначе какъ по усмотрѣнію Попечителей Учебныхъ Округовъ, которые въ семъ случаѣ не стѣсняются никакими свидѣтельствами, но могутъ требовать надлежащихъ по сему предмету свѣдѣній откуда слѣдуетъ, если то признаютъ нужнымъ.

§. Впрочемъ, если въ послѣдствіи окажется, что освобожденный отъ взиманія установленной за ученіе платы въ состояніи вносить оную, то Попечитель Учебнаго Округа имѣетъ полное право требовать сего, не распространяя однако же такого распоряженія на прошлое время.

Wyciąg z Ustawy o pobieraniu opłaty od uczniów w wyższych i średnich naukowych zakładach, zatwierdzonéj przez P. Ministra Narodowego Oświecenia, 15 Czerwca 1845 roku.

O ilości opłaty.

§. Od wszystkich słuchających lekcyi w Uniwersytetach i Lyceach, wyjąwszy tylko uczniów skarbowych, pobiera się następna opłata:

W Uniwersytetach: St. Petersburskim i Moskiewskim po 40 rubli srébrem; w Charkowskim, Kazańskim i Św. Włodzimierza, po 20 rubli srébrem.

W Lyceach: Ryszeliewskim i Xięcia Bezborodki, po 15 rub. sr.

Uwaga. O naznaczeniu opłaty w Demidowskim Lyceum, będzie zrobione osobne rozporządzenie.

§. Za uczenie w średnich naukowych zakładach, pobiera się od każdego przychodzącego ucznia:

a) W Gymnazyach w St. Petersburgu i Moskwie po 20 rub. srébrem.

b) W Kijowskiém pierwszém Gymnazyum, od pół-pensyonaryuszów i uczniów pomieszczonych w ogólnych kwaterach, po 17 rub. sr., niezależnie od opłaty wnoszonéj przez nich za utrzymanie.

c) W Odesskiém i Taganrogskiém Gymnazyum, po 7 rub srébrem.

d) We wszystkich innych Gymnazyach Cesarstwa, oraz w oddziałach Gymnazyi i Szlacheckich Powiatowych Szkołach, po 5 rub. sr. na rok.

Uwaga. Uczniowie, pomieszczeni w ogólnych kwaterach, urządzonych dla nich w Kijowskim i Białoruskim Naukowych Okręgach, wnoszą opłatę za pobierane nauki, niezależnie od opłaty ustanowionéj za ich utrzymanie, za równo z innymi przychodzącymi uczniami.

O pobieraniu opłaty.

§. Termina dla wnoszenia opłaty naznaczają się wszędzie jednakowe: 1 go Stycznia i 1-go Lipca, tak, żeby opłata takowa uskuteczniana była zawsze za pół roku z góry, licząc od powyższych terminów, chociażby składający opłatę postąpił w liczbę uczniów nie na początku półrocza, ale w ciągu onego.

§. Opłata za uczniów świeżo przybywających, wnosi się przy samém ich przyjęciu, za innych zaś nie późniéj dwóch miesięcy, licząc od początku półrocza; ci, którzy w przeciągu tego czasu nie wniosą opłaty, wyłączają się niezwłócznie z zakładu.

Uwaga. W wydających się takowym osobom świadectwach, wyraża się przyczyna ich wyłączenia.

§. Jeżeli w jednym zakładzie będzie pobierać nauki dwóch lub więcéj braci, i okaże się, że rodzice ich lub opiekunowie, nie są w stanie wnosić za każdego ustanowionéj opłaty, wtedy takowa pobiera się w zupełności od jednego tylko, a od innych braci w połowie.

§. W Uniwersytetach i Gymnazyach obu stolic, opłata za ubogich studentów i uczniów, może być wedle uwagi Kuratorów Naukowych zakładów, zmniejszaną do połowy, ale nie więcéj.

§. Przechodzący z jednego naukowego zakładu do drugiego, uwalniają się od opłaty w tym ostatnim za to półrocze, za które wnieśli już opłatę w piérwszym zakładzie.

§. Wniesiona za pobierane nauki opłata, pozostaje w zakładzie, chociażby ten, który ją wniósł, wydalił się z zakładu przed upływem czasu, za który opłata wniesiona została.

§. Od opłaty za pobierane nauki uwalniają się. a) dzieci nauczycieli i urzędników, służących przy tych naukowych zakładach, gdzie ich dzieci pobierają nauki; b) wychowańcy Izb Powszechnego Opatrzenia, i w ogólności wszystkich Towarzystw Dobroczynności; c) sieroty i dzieci rodziców zupełnie ubogich, nie inaczéj, jak wedle uwagi Kuratorów Naukowych Okręgów, którzy w tym razie nie ścieśniają się żadnemi świadectwami, ale mogą potrzebować, skąd należy, właściwych w tym względzie objaśnień, jeśli to za potrzebne uznają.

§. Zresztą, jeśli w następnym czasie okaże się, że uwolniony od wnoszenia ustanowionéj za pobierane nauki opłaty, jest w stanie wnosić takową; naówczas Kurator Naukowego Okręgu ma zupełne prawo dopomnieć się onéj, nie rozciągając jednak takowego rozporządzenia na czas już upłyniony.

Объ употребленіи платы въ Среднихъ Учебныхъ Заведеніяхъ.

§ Плата съ учащихся употребляется: на поощреніе достойныхъ учителей, на вспоможеніе бѣднымъ ученикамъ и на усиленіе способовъ содержанія учебныхъ заведеній; сверхъ того въ нѣкоторыхъ Губерніяхъ Бѣлорусскаго и Кіевскаго Учебныхъ Округовъ на производство Училищнымъ Чиновникамъ квартирныхъ денегъ и на покрытіе постоянныхъ сверхштатныхъ расходовъ, какъ объяснено ниже. Никакіе другіе расходы изъ суммы, собираемой за ученіе не должны имѣть мѣста.

§. Часть годичнаго сбора платы, но не болѣе въ Столицахъ одной трети, а въ прочихъ городахъ половины въ каждомъ заведеніи, выдается, по окончаніи года, съ разрѣшенія Министра Народнаго Просвѣщенія, по представленію Попечителя Учебнаго Округа, въ награду отличнѣйшимъ учителямъ того же заведенія, заслуживающимъ поощренія; изъ остальной части того сбора назначается, по усмотрѣнію Попечителей, въ случаяхъ особенно уважительныхъ, нѣкоторое пособіе бѣднѣйшимъ ученикамъ, отличающимся хорошимъ поведеніемъ, способностями и охотою къ ученію; остающаяся же и за тѣмъ часть сбора причисляется къ экономической суммѣ, для употребленія на надобности заведенія.

§ Изъ собираемой въ Гимназіяхъ и Дворянскихъ Уѣздныхъ Училищахъ Кіевской, Волынской и Подольской Губерній съ приходящихъ учениковъ платы за ученіе производятся, съ разрѣшенія Министерства, Учителямъ помянутыхъ учебныхъ заведеній, неимѣющимъ казеннаго помѣщенія, квартирныя деньги; изъ остатка сбора выдаются, по окончаніи года, съ разрѣшенія Министра, на основаніи предъидущей ст., награды отличнѣйшимъ учителямъ, съ тѣмъ, чтобы оныя въ совокупности ни въ какомъ случаѣ не превышали половины остальной суммы годичнаго сбора; за тѣмъ назначается, по усмотрѣнію Попечителя, въ случаѣ надобности, пособіе бѣднѣйшимъ ученикамъ, а остальная сумма причисляется къ экономической.

§ Для уравненія собираемой съ учениковъ Гимназій, Отдѣленій Гимназій и Дворянскихъ Уѣздныхъ Училищъ въ Губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Минской и Ковенской платы за ученіе съ падающими на сей сборъ расходами, оный принимается въ сложности по всѣмъ симъ заведеніямъ и употребляется, съ разрѣшенія Министерства, преимущественно на производство квартирныхъ денегъ Училищнымъ Чиновникамъ и на покрытіе прочихъ постоянныхъ сверхштатныхъ расходовъ по означеннымъ учебнымъ заведеніямъ, въ случаѣ недостаточности на то экономическихъ суммъ: остальныя же за тѣмъ деньги отъ сбора раздаются, съ разрѣшенія Министра, въ награду достойнѣйшимъ Учителямъ и обращаются, по усмотрѣнію Попечителя, въ пособіе ученикамъ тѣхъ заведеній и на пріобрѣтеніе учебныхъ пособій, если на то недостаточно штатныхъ и экономическихъ суммъ.

§. Сборъ съ учениковъ содержимой Евангелическо-Реформатскимъ Синодомъ Слуцкой Гимназіи предоставляется въ распоряженіе Синода, который будетъ употреблять оный на производство учителямъ квартирныхъ денегъ, на содержаніе при Директорѣ Гимназіи писца, на покупку для оной Русскихъ книгъ и другихъ учебныхъ пособій и на выдачу, буде окажется возможнымъ, наградъ отличнымъ учителямъ сей Гимназіи.

§. Положеніе сіе имѣетъ быть приведено въ дѣйствіе съ наступающаго 1845/1846 учебнаго года.

—

Изъ Житомира сообщаютъ, что тамъ, въ первыхъ числахъ Іюня, скончался Преосвященный Михаилъ *Пивницкій*, Епископъ Луцко-Житомирской Епархіи.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

ПРУССІЯ.

Берлинъ, 2 Іюля.

Знаменитый нашъ астрономъ, Г. Энке, на сихъ дняхъ, замѣтилъ изъ обсерваторіи одну изъ красивѣйшихъ кометъ, близъ звѣзды Капеллы, которую уже прежде замѣтили въ Лондонѣ. Хвостъ ея — длиною въ одинъ градусъ; она замѣтна даже для простаго глаза.

O użyciu wnoszonych opłat w średnich naukowych zakładach.

§. Opłata pobierana od uczniów używa się: na zachętę dla godnych nauczycieli, na wsparcie ubogich uczniów, i na pomnożenie sposobów utrzymania naukowych zakładów; nadto, w niektórych Guberniach Białoruskiego i Kijowskiego Naukowych Okręgów, na wydawanie Szkolnym Urzędnikom w pieniądzach kosztu na kwatery i na pokrycie stałych nad etatowych rozchodów, jak się w dalszym ciągu objaśnia. Żadne inne wydatki, z summy pobieranéj za nauki, miejsca mieć nie powinny.

§. Część rocznego dochodu z opłat, ale nie więcéj jak jedna trzecia część w stolicach, a w innych miastach połowa w każdym zakładzie, wydaje się, po skończeniu roku, z rozstrzygnienia Ministra Narodowego Oświecenia, za przedstawieniem Kuratora Naukowego Okręgu, na nagrody odznaczającym się Nauczycielom tegoż zakładu, zasługującym na dalszą zachętę; z pozostałéj części tegoż dochodu naznacza się, według uwagi Kuratorów, w razie istotnéj potrzeby, niejaka pomoc biédniejszym uczniom, odznaczającym się dobrym prowadzeniem się, zdolnościami i ochotą do nauki; reszta zaś dochodu dołącza się do summy ekonomicznéj, dla użycia na potrzeby zakładu.

§. Z pobieranéj w Gymnazyach i Szlacheckich Powiatowych Szkołach Kijowskiéj, Wołyńskiéj i Podolskiéj Gubernii od przychodzących uczniów opłaty za udzielane nauki, wydają się, z rozwiązania Ministerstwa, Nauczycielom pomienionych naukowych zakładów, niemającym skarbowego pomieszkania, pieniądze na kwatery; z reszty dochodu wyznaczają się, po skończeniu roku, z rozwiązania Ministra, na osnowie poprzedniego art., nagrody odznaczającym się Nauczycielom, z warunkiem, ażeby te, razem wzięte, w żadnym przypadku nie przewyższały połowy pozostałéj summy rocznego dochodu; z drugiéj połowy naznacza się, według uwagi Kuratora, w razie potrzeby, pomoc biédniejszym uczniom, a pozostająca summa przyłącza się do ekonomicznéj.

§ Dla porównania pobieranéj od uczniów Gymnazyi, Oddziałów Gymnazyi i Szlacheckich Szkół Powiatowych w Guberniach: Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Mińskiéj i Kowieńskiéj opłaty za udzielane nauki, z przypadającemi na ten dochód rozchodami, dochód takowy zlewa się w ogólną summę, pochodzącą ze wszystkich tych zakładów, i obraca się, z rozstrzygnienia Ministerstwa, szczególniéj na wyznaczanie w pieniądzach funduszu na kwaterę dla szkolnych urzędników, i na pokrycie innych stałych nad etatowych rozchodów, w pomienionych naukowych zakładach, w razie niewystarczających na to summ ekonomicznych: pozostałe zaś pieniądze z ogólnego dochodu, rozdają się z rozwiązania Ministra, na nagrody godniejszym Nauczycielom, i obracają się, wedle uwagi Kuratora, na wsparcie dla uczniów tychże zakładów i na nabycie naukowych pomocy, jeśli na to nie będą wystarczać etatowe i ekonomiczne summy.

§ Dochód od uczniów utrzymywanego przez Synod Ewangelicko-Reformowany Słuckiego Gymnazyum, zostawia się do rozporządzenia Synodu, który będzie obracać takowy na najęcie kwater dla Nauczycieli, na utrzymywanie przy Dyrektorze Gymnazyum pisarza, na zakupienie dla tegoż Gymnazyum Rossyjskich dzieł i innych naukowych pomocy, i na wydawanie, jeśli można będzie, nagród dla odznaczających się Nauczycieli w témże Gymnazyum.

§ Ustawa ta ma wejść w wykonanie poczynając od następującego 1845/1846 naukowego roku.

—

Z Żytomierza donoszą, iż tamże, w piérwszych dniach Czerwca, zakończył życie ś. p. JW. JX Michał *Piwnicki*, Biskup Dyecezyi Łucko-Żytomirskiéj.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

PRUSSY.

Berlin, 2 lipca.

Sławny nasz astronom P. Encke, postrzegł w tych dniach z tutejszego obserwatoryum, jedną z najświetniejszych komet, w pobliżu gwiazdy: Kapella, którą już przedtém widziano w Londynie. Ogon jéj długi jest na jeden stopień, a sama gołém okiem widzialna.

— Сообщаемъ изъ достовѣрнаго источника, что для возстановленія и вооруженія прусскаго флота, сдѣлано у туземныхъ заводчиковъ заказовъ на 3 милліона таллеровъ. Большая часть нужныхъ для вооруженія снарядовъ будетъ сдѣлана здѣсь въ Берлинѣ.

— Изъ Мюнстера сообщаютъ: Въ Сентябрѣ сего года, лишенный зрѣнія мюнстерскій епископъ Каспаръ Дростъ Фишерингъ, братъ знаменитаго архіепископа Климента-Августа, будетъ праздновать 50-ти-лѣтній юбилей. Для большаго блеска сего праздника, собрали сумму въ 20 000 талеровъ, и 20 епископовъ обѣщали присутствовать на ономъ. Большая часть вышеупомянутой суммы обращена будетъ на учрежденіе конвикта для юношества, готовящагося въ духовный санъ римско-католическаго исповѣданія.

Кенигсбергъ, 5 *Іюня.*

Вчера, вечеромъ, загорѣлся магазинъ, близъ Шанценъ-Кверштрассе, отъ него перешелъ огонь и на другіе и въ теченіе пяти часовъ уничтожилъ 14 магазиновъ, и часть бульвара. Потеря въ строеніяхъ, товарахъ и привезенномъ изъ Польши хлѣбѣ, весьма значительнб.

Франція.

Парижъ, 2 *Іюля.*

На сегодняшнемъ засѣданіи палаты перовъ, представленъ былъ бюджетъ расходовъ на 1846 годъ, и нѣсколько другихъ, уже палатою депутатовъ принятыхъ, проектовъ закона.

— Палата депутатовъ утвердила сегодня 212 голосами противъ 20, проектъ закона объ учрежденіи банка въ Альжирѣ. Потомъ разсматривала бюджетъ доходовъ.

— Отъ генерала Деларю получено изъ Африки донесеніе, что марокксклй императоръ отказывается отъ переговоровъ съ Франціею, относительно торговаго трактата и опредѣленія границъ. Маршалъ Сультъ отправилъ въ Африку своего адъютанта, подполковника Кайля. Полагаютъ, что правительство наше прекратитъ дипломатическія сношенія съ Мароккомъ.

— Въ римскихъ журналахъ увѣдомляютъ, что на поданныя графомъ Росси ноты послѣдовалъ отвѣтъ, что Папское правительство не можетъ принять участія въ мѣрахъ, касающихся конституціонныхъ правъ французскихъ подданныхъ.

— Говорятъ, что испанское правительство изъявило желаніе, чтобы Донъ Карлосу отказано было въ выдачѣ паспорта.

— Въ Мониторѣ обнародовано королевское постановленіе, коимъ графъ Сальванди уволенъ, по болѣзни, на три недѣли въ отпускъ.

3 *Іюля.*

За недѣлю предъ симъ, въ судѣ исправительной полиціи производился процессъ нѣкоторыхъ легитимистовъ, принадлежащихъ къ обществу, основанному, подъ наименованіемъ „Твореніе Святаго Лудовика," для содѣйствія легитимистскимъ проискамъ. Третьяго дня состоялся приговоръ о распущеніи общества, который сверхъ сего присудилъ герцога Эскара и князя Робека къ денежному штрафу въ 300 фр., Г-на Леспиноа въ 100 фр. и Шарбонье въ 50 фр., а всѣхъ членовъ къ покрытію судебныхъ издержекъ.

— Послѣднія извѣстія изъ Альжиріи, отъ 20-го м. м., сообщаютъ, что въ нижней Дегарѣ, (въ оранской провинціи, на правомъ берегу рѣки Шелифы), французскій Халифъ Сиди-эль-Арибп, начальникъ племенъ нижней Шелифы и нижней Мини, 11-го Іюня, совершенно поразилъ непріятельскаго Шерифа, захвативъ у него всѣ знамена, 30 лошадей и убивъ 300 человѣкъ.

— На дняхъ проданъ съ публичнаго торга аэростатъ, который былъ спущенъ въ день коронаціи Наполеона. По сему случаю въ одномъ изъ здѣшнихъ журналовъ разсказываютъ слѣдующую исторію сего аэростата. Во время коронаціи, въ Декабрѣ 1804 года, для того чтобы придать болѣе торжественности праздникамъ, которые Парижъ давалъ по этому слуаю, знаменитый воздухоплаватель Гарверенъ приготовилъ огромный шаръ, къ которому прикрѣплена была корона, освѣщенная 3,000 цвѣтныхъ шкаликовъ, и за нѣсколько минутъ до конца фейерверка, этотъ шаръ и корона, при восклицаніяхъ народа, поднялись на воздухъ съ площади Парижской Божіей Матери. На другой день шаръ пронесся вадъ Римомъ и спустился въ окрестностяхъ

— Z wiarogodnego donosimy źródła, że dla urządzenia i uzbrojenia floty prusskiéj, już za 3 miliony tal. zrobiono obstalunków u krajowych fabrykantów. Większa część potrzebnych do uzbrojenia sprzętów i narzędzi, będzie tu w Berlinie wyrobioną.

— Donoszą z Münster: „We Wrześniu r. b. pozbawiony wzroku Biskup Münsterski, JX Kasper Droste Vischering, brat słynnego Arcybiskupa Klemensa Augusta, obchodzić będzie 50-letni swój jubileusz Dla uświetnienia téj uroczystości zebrano summę 26,000 tal, i 20 Biskupów obiecało, że będą na niéj obecni. Z większéj części powyższéj summy założony tu będzie konwikt dla młodzieży, kształcącéj się na rzymsko-katolickich xięży.

Królewiec, 5 *lipca.*

Wczoraj wieczorem wszczął się pożar w szpichlerzu, stojącym przy Schanzen Querstrasse, i w krótkim przeciągu czasu, bo w pięciu godzinach, strawił 14 szpichlerzy i część bulwarku. Szkody w budowlach, towarach i zbożu, nadeszłém z Polski i na składzie złożoném, są bardzo znaczne.

Francya.

Paryż, 2 *lipca.*

Na dzisiejszém posiedzeniu Izby Parów, przełożony został budżet wydatków na rok 1845, i kilka innych przez Izbę Deputowanych przyjętych już projektów do prawa.

— Izba Deputowanych, uchwaliła dzisiaj 212 głosami przeciw 20, projekt do prawa względem utworzenia banku dla Algieryi. Poczém zajmowała się budżetem dochodów.

— Depesze nadesłane od Jenerała Delarue z Afryki donoszą, że Sultan Abd-el-Rhaman nie chce układać się o traktat handlowy i graniczny. Marszałek Soult wysłał do Afryki swego adjutanta, Podpółkownika Caille. Sądzą, że rząd nasz zerwie dyplomatyczne stosunki z Marokkiem.

— Dzienniki duchowne donoszą z Rzymu, że Hr. Rossi na podane noty we względzie Jezuitów, miał otrzymać odpowiedź, iż stolica Apostolska nie może brać udziału w środkach, dotyczących praw konstytucyjnych obywateli francuzkich.

— Rząd hiszpański miał wynurzyć życzenie, aby paszport Don Karlosowi został odmówiony.

— *Monitor* ogłosił postanowienie królewskie, udzielające Hr. Salvandy trzytygodniowy urlop, dla poratowania zdrowia.

Dnia 3 *lipca.*

Przed tygodniem odbył się w sądzie poprawczym process kilku znakomitych legitymistów, obwinionych o należenie do towarzystwa, nazwanego *dziełem świętego Ludwika*, które się zajmowało ułatwieniem zabiegów legitymistowskich. Onegdaj zapadł wyrok rozwiązujący to towarzystwo, i skazujący Xiążąt Escar i Robecq na zapłacenie kary po 300 fr., P. Lepinois na zapłacenie 100 fr., a P. Charbonne na 50 fr., wszystkich zaś na koszta sądowe.

— Ostatnie wiadomości z Algieryi, z d. 20 b. m., donoszą, że w Niższéj Daharze (w prowincyi Oranu, na prawym brzegu rz. Szeliff), francuzki Kalifa Sidi-el-Aribi, przełożony nad pokoleniami Niższego Szelifu i Niższéj Miny, pobił zupełnie d. 11 czerwca nieprzyjacielskiego Szeryfa, zabrawszy mu wszystkie jego chorągwie, 30 koni i ubiwszy 300 ludzi.

— W tych dniach sprzedany właśnie został przez licytacyą balon, który był puszczony w czasie koronacyi Cesarza Napoleona. Przy téj okoliczności dzienniki przytaczają następną historyą tego balonu, któremu towarzyszyły szczególne okoliczności. „Podczas koronacyi, w Grudniu 1804 roku, na uświetnienie uroczystości, jakie Paryż z tego względu wyprawiał, słynny napowietrzny żeglarz Garnerin, urządził olbrzymi balon, na którym zawieszona była korona, oświecona przez 3,000 szkieł kolorowych. Przy końcu świetnego fajerwerku, balon ten i korona, wzniosły się majestatycznie z placu *Parvis Notre-Dame*, i wkrótce zniknęły w powietrzu, śród okrzyków niezliczonego tłumu. Nazajutrz tenże sam balon unosił się po nad Rzymem, i spuścił się powoli w okolicy tegoż miasta, w miejscu, gdzie ma bydź grób Nerona; ale

сего города, на гробницу Нерона, но вскорѣ поднявшись, понесся далѣе, и зацѣпилъ за скалу, съ которой его сняли и, привезши въ Римъ, привѣсили къ сводамъ церкви Св. Петра, гдѣ онъ и оставался до 1815 года.

4 Іюля.

Палата депутатовъ занималась сегодня соображеніемъ прошеній. Это было послѣднее засѣданіе нынѣшняго собранія палатъ. На вчерашнемъ засѣданіи, бюджетъ доходовъ на 1846 годъ принятъ былъ большинствомъ 240 голосовъ противъ 20.

Англія.

Лондонъ, 1 Іюля.

Вчерашняго числа, въ Букингамскомъ дворцѣ, былъ выходъ и засѣданіе тайнаго совѣта. Г. Литонъ Бульверъ, англійскій посланникъ при Мадритскомъ дворѣ, и г-нъ Бингамъ Барингъ, главный казначей арміи, назначенные членами тайнаго совѣта, приносили законную присягу, и въ первый разъ присутствовали въ собраніи. Потомъ было засѣданіе капитула ордена Бани, на коемъ полковнику сэръ Джемсу Денису, пожалованъ командорскій крестъ, а вице-адмиралу сэръ Эдварду Чатаму Строде, знаки сего ордена большаго креста. Въ заключеніе этого торжества было засѣданіе капитула ордена Св. Михаила и Георгія, на коемъ большой крестъ сего ордена пожалованъ герцогу Георгу Кембриджскому.

— Пренія парламента, вчерашняго числа не были занимательны. Въ верхней палатѣ прочитано утвержденіе Королевою 80 биллей, а въ нижней, продолжались пренія касательно Ирландскаго университета, кои часто были прерываемы шумною оппозиціею г-на Смита О'Бріена.

— На желѣзной дорогѣ изъ Бристоля въ Бирмингамъ, опять былъ несчастный случай. Два паровоза съѣхались, и такъ сильно столкнулись, что одинъ изъ нихъ, почти совершенно разшибся. Кондукторъ и истопникъ, первые соскочили на дорогу и сильно ушиблись, равно какъ и 30 или 40 пассажировъ. Другой паровозъ менѣе поврежденъ, и никто изъ ѣхавшихъ сильно не ушибся. Несчастіе это случилось потому, что паровозы вышли, вопреки правиламъ, прежде прибытія вагоновъ изъ Глочестера.

— Въ Гриничѣ получено извѣстіе, что транспортное судно *Apollo*, поднимающее 1,000 тоннъ и 8 орудій, перевозя войска изъ Галифакса въ замокъ Св. Лаврентія разбилось, 1-го Іюня, подъ Сентъ-Шотсомъ, при чемъ погибли 80 чел. За нѣсколько дней предъ этимъ случаемъ, сильныя бури пригнали къ Ньюфундленду большія массы льда, объ который разбилось нѣсколько судовъ; одно изъ нихъ *Jupiter* совершенно разрушилось, при чемъ 8 человѣкъ лишились жизни, прочіе же спаслись, соскочивъ на ледъ, откуда благополучно пробрались къ лодкѣ, а потомъ прибыли къ берегу.

— Здѣсь основываютъ теперь спеціальную коллегію химіи. При этомъ заведеніи устроена будетъ лабораторія для высшихъ опытовъ, и учреждена коллегія, гдѣ будутъ преподавать химію, съ примѣненіемъ къ земледѣлію, геологіи, минералогіи, металлургіи, медицинѣ, изящнымъ искусствамъ и ремесламъ

— По послѣднимъ извѣстіямъ изъ Соединенныхъ Штатовъ, общество *Hudsonsbai*, въ Филадельфіи, заняло на Великомъ озерѣ Королевскій островъ, на который Соединенныя Штаты имѣли притязанія. Это обстоятельство можетъ подать поводъ къ новымъ недоразумѣніямъ съ Англіею. Во всѣхъ журналахъ толкуютъ объ Орегонѣ, Техасѣ и войнѣ. Въ газетѣ *Washington-Union* пишутъ довольно щекотливыя статьи, но вмѣстѣ съ тѣмъ сообщаютъ, что ведутся переговоры, которые могутъ привести къ миролюбивому окончанію дѣла объ Орегонѣ.

2 Іюля.

Въ придворной газетѣ напечатано, что Ея Величество Королева, по закрытіи парламента, отправится въ Германію.

— Въ Ливерпулѣ получено извѣстіе, что, 9-го Мая, корабль *Adams* въ 400 тоннъ, съ грузомъ хлопчатой бумаги, въ гавани Маранганъ (въ сѣверной Америкѣ), такъ скоро сгорѣлъ, что экипажъ и пассажиры не имѣли даже времени спасти своихъ вещей. По-

wnet znowu porwany wiatrem, podniósł się i zahaczył na skale, zkąd zdjęty i przywieziony do Rzymu, został zawieszony u sklepienia kościoła św. Piotra, gdzie pozostał aż do roku 1815.

Dnia 4 lipca.

Izba Deputowanych zajmowała się dziś roztrząsaniem petycyi. Posiedzenie to jest ostatnie przed zamknięciem tegorocznego zgromadzenia Izb. Na posiedzeniu wczorajszém, budżet dochodów na rok 1846, przyjęty został większością głosów 240 przeciw 20.

Anglia.

Londyn, 1 lipca.

Wczoraj były pokoje w pałacu Buckingham i posiedzenie Tajnéj Rady. P. Lytton Bulwer, Poseł angielski przy dworze Madryckim, i P. Bingham Baring, jeneralny płatnik armii, mianowani członkami Tajnéj Rady, składali prawem przepisaną przysięgę, i po raz piérwszy zajęli w niéj miejsce. Następnie odbywała się kapituła orderu Łaziennego, na któréj Półkownik Sir James Denis otrzymał ozdoby komandorskie, a Wice Admirał Sir Edward Chetham Strode, wielki krzyż tego orderu. Uroczystość dnia tego zakończoną została posiedzeniem kapituły orderu śś. Michała i Jerzego, na którém wielki krzyż tegoż orderu otrzymał Xiążę Jerzy Cambridge.

— Wczorajsze obrady parlamentu mniejszéj były wagi. W Izbie Wyższéj odczytano sankcyą Królowéj, udzieloną 80 bilom; w Izbie zaś Niższéj toczyły się rozprawy nad bilem o uniwersytecie Irlandzkim, przerywane żywemi sporami, wznieconemi burzliwą oppozycyą P. Smith O'Brien.

— Znowu się zdarzyło nieszczęście na drodze żelaznéj, wiodącéj z Bristol do Birmingham. Dwie lokomotywy spotkały się z sobą i uderzyły tak gwałtownie, że jedna z nich prawie zupełnie zgruchotaną została. Konduktor i podpalacz piérwszéj, wyskoczyli na szyny i mocno się pokaleczyli, jako też i 30 do 40 podróżnych. Druga lokomotywa mniéj uszkodzoną została i nikt z jadących nie poniósł znacznego szwanku. Nieszczęście to wynikło z tego powodu, że parowozy wyszły, wbrew przepisom, przed nadciągnieniem lokomotywy z Gloucester.

— W Greenwich otrzymano wiadomość, że okręt przewozowy *Apollo*, unoszący 1,000 beczek ciężaru i ośm dział, wioząc wojsko z Halifax do odnogi św. Wawrzyńca, rozbił się 1 go czerwca pod St. Schots, przyczém 80 osób utraciło życie. Na kilka dni przed tym wypadkiem, wielkie burze nagromadziły około Neufoundland olbrzymie massy lodu, o które się kilka okrętów rozbiło. Jeden z tychże, *Jupiter*, całkiem prawie zgruchotany został, ośm osob utraciło życie, inne zaś uratowały się przez wyskoczenie na lód, skąd szczęśliwie dostały się do batu i na nim dopłynęły do lądu.

— Obecnie zajmują się tutaj założeniem specyalnego kollegium chemii. Zakład ten będzie miał laboratoryum do wyższych i oryginalnych doświadczeń, tudzież kollegium, gdzie ta nauka wykładana będzie w całéj rozciągłości, z zastosowaniem do rolnictwa, geologii, mineralogii, metallurgii, medycyny, sztuk pięknych i rękodzieł.

— Według ostatnich wiadomości ze Stanów-Zjednoczonych, towarzystwo *Hudsonbai*, w Filadelfii, zajęło na wyższém jeziorze wyspę *królewską*, do któréj Stany-Zjednoczone rościły sobie prawo; wypadek ten nowe z Anglią może sprowadzić zawikłanie. Wszystkie dzienniki mówią tylko o Oregonie, Texas i wojnie. Gazeta rządowa *Washington-Union* ogłasza w tym względzie dość drażliwe artykuły; jednakże donosi, że toczą się układy, które doprowadzić mogą do przyjacielskiego porozumienia się w sprawie Oregonu.

Dnia 2 lipca.

Gazeta dworska umieściła urzędową wiadomość, że Królowa wyjedzie do Niemiec, po odroczeniu parlamentu.

— W Liverpool otrzymano wiadomość, że w dniu 9-m maja, statek *Adams* o 400 beczkach ciężaru, naładowany bawełną w porcie Maranhan (Ameryki Północnéj), przez zatlenie się bawełny samej przez się, tak prędko zgorzał, że osada i podróżni nie mieli nawet czasu uratować swych

жаръ продолжался нѣсколько часовъ и причинилъ убытковъ на 10,000 ф. ст.

— На прибывшемъ третьяго дня изъ Лиссабона пароходѣ, привезли прекраснаго тигра, присланнаго португальскою Королевою въ подарокъ Королевѣ Викторіи.

— Вчера прибылъ изъ Бостона (въ сѣверной Америкѣ) въ Ливерпуль пароходный пакетботъ *Combria*, съ безпримѣрною скоростію, именно въ 10 дней и 18 часовъ, но не доставилъ ничего важнаго.

— Въ Англіи произведенъ былъ недавно опытъ на счетъ замѣненія льна веществомъ, добытываемъ изъ извѣстнаго рода длинной травы, привезенной изъ Китая. Утверждаютъ, что трава эта заключаетъ въ себѣ всѣ качества льна въ высшей степени, и что имѣетъ даже преимущество предъ нимъ относительно тонкости, крѣпости и прочности. Полотно выдѣланное изъ этого матеріала; отличается бѣлизною и шелко витымъ глянсомъ. Матеріалъ этотъ въ Китаѣ чрезвычайно дешевъ.

— Знаменитый воздухоплаватель, Гринъ, совершилъ вчера, несмотря на преклонность лѣтъ своихъ, 300-е путешествіе на воздушномъ шарѣ. Его сопровождалъ одинъ изъ друзей его, какой то докторъ.

— Въ Англіи, какъ извѣстно, совершается самоубійствъ болѣе, чѣмъ въ какомъ либо другомъ государствѣ. Причина сего заключается, какъ говорятъ, въ туманно-мрачномъ климатѣ. И въ самомъ дѣлѣ, самоубійства болѣе всего встрѣчаются въ Ноябрѣ и Декабрѣ, которые по сему поводу именуются *убійственными* мѣсяцами. Въ Ноябрѣ, минувшаго года, въ одномъ Лондонѣ лишило себя жизни 247 человѣкъ.

Швейцарія.

Люцернскій Кантонъ, 29 Іюня.

Іезуиты, прибывшіе въ Люцернъ за три дня предъ симъ, заняли среди обыкновенной тишины приготовленныя для нихъ помѣщенія, и между прочими, церковь бывшаго францисканскаго ордена, которою донынѣ завѣдывалъ свѣтскій настоятель.

Нидерланды.

Гага, 28 *Іюня*.

Сегодня, по соединеніи обѣихъ палатъ генеральныхъ штатовъ, министръ реформатскаго исповѣданія, баронъ Ванъ-Зюйленъ ванъ-Ніэвельтъ закрылъ засѣданія отъ имени Короля рѣчью, въ которой исчислилъ занятія законодательнаго корпуса и благодарилъ оный за принятыя мѣры къ устроенію благосостоянія края.

Испанія.

Мадритъ, 23 *Іюня*.

Испанское министерство оставило, правда, намѣреніе обнародывать манифестъ въ отвѣтъ на актъ отреченія Донъ Карлоса и на манифестъ графа Монтемолина; однакоже приготовляетъ оффиціальное объясненіе, по этому случаю, въ коемъ предостерегаетъ всѣхъ членовъ изгнаннаго, и законно лишеннаго правъ на наслѣдіе престола, семейства Донъ Карлоса, что захваченные на испанской землѣ подвергнуты будутъ суду и немедленно наказаны по всей строгости существующихъ нынѣ государственныхъ законовъ.

— Изъ Барселоны увѣдомляютъ, что генералъ Нарваэзъ жалѣетъ теперь, что онъ содѣйствовалъ пріѣзду Королевы Кристины въ Испанію, и не скрываетъ этого передъ нею. Королева Изабелла, при употребленіи минеральныхъ водъ, значительно укрѣпляется.

— Всѣ партіи противны предполагаемому бракосочетанію Королевы съ графомъ Трапани. Въ одномъ изъ журналовъ умѣренной партіи пишутъ: „Не хотимъ оскорблять ни одной партіи предположеніемъ, что Королева испанская должна исполнить планъ Людовика XIV, и избрать себѣ въ супруги одного изъ принцевъ, по указанію Короля Французовъ.“

25 *Іюня*.

Впечатлѣніе, произведенное манифестомъ графа Монтемолина на генерала Нарваэза и лица военнаго званія, его окружающія, было такъ сильно, что въ первую минуту волненія, генералъ ве-

rzeczy. Pożar trwał kilka godzin i zrządził na 10,000 funt. szt. szkody.

— Parostatek przybyły zawczoraj z Lizbony, przywiózł pięknego tygrysa, którego Królowa Portugalska przysłała w darze Królowéj Wiktoryi.

— Wczoraj przybył z Bostonu (w Ameryce Półn.) do Liwerpoolu parostatek pocztowy *Cambria*, w bez przykładnie krótkim czasie, t. j. w 10 dniach i 18 godzinach, ale nic przywiózł nic ważnego.

— Zrobiono właśnie w Anglii doświadczenie w celu zastąpienia lnu przez materyał, wydobyty z pewnego rodzaju dłuższéj trawy, przywiezionéj z Chin. Zapewniają, że trawa ta posiada wszelkie przymioty lnu w wyższym stopniu, i że go nawet przewyższa w cienkości, mocy i trwałości. Płótno wyrobione na probę z tego materyału, podobne jest bardzo do batystu francuzkiego, ale ma lustr bardziéj jedwabisty. Materyał ten jest w Chinach nadzwyczaj tani.

— Sławny żeglarz powietrzny, Green, odbył wczoraj, pomimo podeszłego wieku, 300-tną podróż balonem. Towarzyszył mu jeden z przyjaciół, lekarz z professyi.

— Anglia jest, jak wiadomo, krajem, w którym najwięcéj popełniają samobójstw. Przyczyną tego ma być mglisto-posępny klimat. Dla tego też najwięcéj samobójstw zdarza się w listopadzie i grudniu, które z tego powodu nazywają miesiącami *morderczemi*. W listopadzie r. z. w samym Londynie odebrało sobie życie 247 osób.

Szwajcarya.

Kanton Luceiny.

Dnia 29 czerwca, Jezuici, którzy już trzema dniami przedtém do Lucerny przybyli, objęli w cichości zgotowane dla nich posady, a między innemi kościół niegdyś Franciszkański, którym dotychczas proboszcz świecki zarządzał.

Niderlandy.

Haga, 28 *czerwca*.

W dniu dzisiejszym, po połączeniu się obu Izb Stanów Jeneralnych, Minister wyznania reformowanego, Baron van Zujlen van Nyevelt, zamknął w imieniu Króla obrady tychże mową, w któréj wyliczył prace ciała prawodawczego i wynurzył mu dzięki za uchwalenie nowych środków do zapewnienia pomyślności kraju.

Hiszpania.

Madryt 23 *czerwca*.

Ministeryum hiszpańskie zaniechało wprawdzie zamiaru wydania manifestu w odpowiedzi na akt abdykacyi Don Karlosa i na manifest Hrabiego Montemolin; zawsze jednakże gotuje urzędowe oświadczenie w tym względzie, w którém ostrzega wszystkich członków wygnanéj, i od następstwa tronu prawnie wyłączonéj rodziny Don Karlosa, iż pojmani na ziemi hiszpańskiéj, sądzeni będą i ukarani natychmiast podług całéj surowości istniejących obecnie praw krajowych.

— Donoszą z Barcelony, że Jenerał Narvaez mocno żałuje, że Królowę Krystynę do Hiszpanii sprowadził, i wcale tego przed nią nie tai. Królowa Izabella znacznie ma się lepiéj, po użyciu wód mineralnych.

— Wszystkie stronnictwa oświadczają się przeciw małżeństwu Królowéj z Hr. Trapani, a jeden z dzienników umiarkowanych tak się wyraża: „Nie chcemy żadnemu stronnictwu zadawać téj obelgi, przez przypuszczenie, iż Królowa hiszpańska obowiązana jest uzupełnić dzieło Ludwika XIV, i wybrać sobie małżonka z Xiążąt, wskazanych jéj przez Króla Francuzów.“

Dnia 25 *czerwca*

Wrażenie, jakie sprawił manifest Hrabiego Montemolin (Xięcia Asturyi) na Jenerale Narvaez i jego wojskowym orszaku, było tak nadzwyczajne, że w pierwszém wzruszeniu, Jenerał kazał napisać okolnik, polecający wszystkim

лѣлъ написать циркуляръ, которымъ предписывалъ всѣмъ высшимъ военнымъ властямъ разстрѣливать, безъ дальнихъ околичностей, всякаго члена фамиліи Донъ Карлоса, который вздумаетъ явиться на испанской землѣ. Этотъ циркуляръ было положено обнародовать въ здѣшней придворной газетѣ, но Г. Мартинезъ де-ла-Роза воспротивился сему, въ томъ убѣжденіи, что такими распоряженіями оскорбляется достоинство самаго правительства.

— Въ Севиллѣ поговаривали, будто бы въ Маладѣ объявили республику.

— Въ Барселонѣ замѣтили, что Королева Изабелла, въ послѣднее время, выѣзжаетъ ежедневно на прогулку не въ сопровожденіи уже своей родительницы, но только въ сопровожденіи сестры Инфантины Лудовики и предсѣдателя совѣта министровъ. Говорятъ также, что генералъ Нарваэзъ настаиваетъ, чтобы Королева Христина оставила Испанію.

— Въ жур. *Eco del Comercio* сообщаютъ, что правительство получило отъ испанскаго посланника въ Лондонѣ донесеніе, что 6,000 ружей, значительное количество себель и 2 орудія, купленные карлистскими агентами, отправлены изъ Англіи въ Испанію.

wyższym władzom wojskowym, aby każdego z członków familii Don Karlosa, ujętego na ziemi hiszpańskiéj, natychmiast rozstrzelać kazały. Pan Martinez de la Rosa sprzeciwił się ogłoszeniu tego okólnika w tutejszéj *Gazecie Nadwornéj*, w tém przekonaniu, że takie rozkazy poniżyłyby godność samego rządu.

— W Sewilli mówiono, że w Maladze ogłoszono Rzeczpospolitą.

— W Barcelonie uważano, że Królowa Izabella ostatniemi czasy wyjeżdża codziennie już nie w towarzystwie swéj matki, ale tylko w towarzystwie siostry Infantki Ludwiki i Prezesa Rady Ministrów. Głoszą także, iż Jenerał Narvaez nalega na Królowę Krystynę, aby opuściła Hiszpanią.

— Dz. *Eco del Comercio* donosi, że rząd otrzymał od Posła hiszpańskiego w Londynie wiadomość, iż 6,000 karabinów, znaczna liczba pałaszy i 2 działa, zakupione przez ajentów karlistowskich, odpłynęły z Anglii do Hiszpanii.

Турція.

Константинополь, 18 *Іюня*.

Вскорѣ учреждено будетъ министерство просвѣщенія, коему Султанъ поручитъ исполненіе утвержденнаго уже плана о заведеніи училищъ а равно и наблюденіе за сими училищами. Предсѣдателемъ этого министерства назначается просвѣщенный Солиманъ-Паша. Существующій теперь временный совѣтъ народняго просвѣщенія, коему поручено составленіе плана объ учрежденіи училищъ, преобразовывается въ постоянную коммиссію, которая будетъ составлять учено популярныя сочиненія, переводить книги съ иностранныхъ языковъ, экзаменовать учителей и учреждать публичныя библіотеки.

— Съ нѣкотораго времени Порта дѣятельно старается пріобрѣсти расположеніе христіанскихъ своихъ подданныхъ. Съ этою цѣлію 3-го с. м., Султанъ давалъ аудіенцію греческому патріарху, продолжавшуюся два часа; онъ весьма благосклонно разговаривалъ съ нимъ о нуждахъ и обстоятельствахъ греческаго народа, и наконецъ пожаловалъ ему знаки мушира, которые также получилъ армянскій патріархъ, латинскій архіепископъ.

— Вчера, 8 епископовъ св. Синода призваны были въ государственный совѣтъ, гдѣ, послѣ предисловія, Солиманъ Паша роздалъ пожалованныя имъ Султаномъ награды. Въ то же время, препровождены къ патріарху Мелетіосу награды для патріарховъ: Іерусалимскаго, антіохійскаго и александрійскаго. Награды сіи равняются по степени съ Ливою, (достоинство однобунчужнаго паши), и предоставляютъ тѣ же самыя права и преимущества. Греки весьма обрадованы почетными наградами, пожалованными ихъ духовенству. Князь Бибеско, въ знакъ уваженія и привязанности къ патріарху Мелетіосу, послалъ ему великолѣпный экипажъ и четырехъ лошадей.

— Письма изъ Бейрута, отъ 3-го числа с. м., сообщаютъ, что маронитскій патріархъ Габаикесъ, скончался въ своей патріаршеской столицѣ Канобинѣ. Высшее маронитское духовенство собралось въ Бкоркѣ, для избранія новаго патріарха.

— Въ Джесинѣ или окрестностяхъ, христіане вѣрно потерпѣли значительное пораженіе, ибо болѣе 3,000 чел. изъ нихъ бѣжало въ Саиду. Турецкія войска вмѣшиваются въ схватки, дѣйствуя въ пользу Друзовъ противъ христіанъ. Существующее теперь между враждующими сторонами перемиріе принято только для вида; ибо убійства, грабежи и зажигательства постоянно продолжаются. Вообще уже 70 или 80 ливанскихъ деревень обращены въ пепелъ, а 10—12,000 жителей скитаются безъ крова, нѣсколько же тысячь убито.

— Владыка (епископъ) Черногоріи произведенъ въ митрополитскій санъ.

Turcya.

Konstantynopol, 18 *czerwca*.

Niebawem postanowione będzie ministerstwo oświecenia publicznego, któremu Sułtan poruczy wykonanie zatwierdzonego już planu szkół, tudzież nadzór nad témi zakładami. Prezesem tego ministerstwa będzie światły Soliman-Basza. Dotychczas istniejąca tymczasowa rada wychowania, któréj przygotowanie planu szkolnego poruczono, zamieniona będzie w stałą uczoną kommissyą, mającą obowiązek pisania dzieł naukowo-popularnych dla ludu, przekładania pism z obcych języków, examinowania nauczycieli i zakładania publicznych bibliotek.

— Od niejakiego czasu Porta usiłuje czynnie pozyskać przychylność swoich chrześciańskich poddanych. W tym celu, d. 3 b. m., Sułtan dawał dwugodzinną audyencyą Patryarsze greckiemu; rozmawiał z nim z wielkiém współuczuciem o potrzebach i okolicznościach ludności greckiéj, i nakoniec udzielił mu ozdoby Musziru, które również otrzymał Patryarcha Armeński i Arcybiskup Laciński.

— Wczoraj, ośmiu Biskupów świętego Synodu, powołano do Rady Państwa, gdzie im, po stosownéj przemowie, wręczył Soliman Basza przeznaczone przez Sułtana ozdoby niższe stopniem od osób Muszyru. Jednocześnie oddano powszechnemu Patryarsze Meletios podobnież ozdoby dla Patryarchów: Jerozolimskiego, Antiocheńskiego i Alexandryjskiego. Ozdoby te równe są w stopniu z Liwą (godnością Baszy jednotulnego) i nadają też same prawa i przywileje. Naród Grecki cieszy się wielce z zaszczytów udzielanych swojemu duchowieństwu. Xiąże Bibesco, w dowód szacunku i przywiązania, ofiarował Patryarsze Meletios przepyszny powóz i cztéry konie.

— Listy z Bejrutu z d. 3 b. m. donoszą, że Patryarcha Maronicki, X. Habaices, przeniósł się do wieczności w swojéj patryarchalnéj stolicy Kanobin, niedaleko Cedrów. Wyższe duchowieństwo maronickie zebrała się do Bhorka, celem wyboru nowego Patryarchy.

— W Dżesinie, lub w okolicy, ponieść musieli Chrześcianie znaczną klęskę, gdyż przeszło 3,000 schroniło się do Saidy. Wojska tureckie mięszają się w walkę, ale tylko na korzyść Druzów, przeciw Chrześcianom. Istniejące teraz pomiędzy walczącemi stronami zawieszenie broni, jest tylko pozorne, gdyż mordy, łupiestwa i pożogi trwają ciągle. W ogóle już 70 do 80 wsi Libańskich leżą w gruzach, a 10 do 12,000 ludzi błąka się bez schronienia; kilka tysięcy zaś zostało zabitych.

— Władyka (Biskup) Czarnogorza wyniesiony został na godność Metropolity (Arcybiskupa).

Остъ-Индія и Китай.

Бомбэй, 1 *Іюня*.

Еще было прежде сообщено о стычкѣ между Голабъ-Сингомъ и войсками Чальса, кончившейся пораже-

Indye Wschodnie i Chiny.

Bombaj, 1 *czerwca*.

Wspomnianém było dawniéj o bitwie zaszłéj w Lahorze, między Golab Singiem a wojskami Chalsa, która za-

ніемъ сихъ послѣдникъ, и что на другой день Голабъ-Сингъ приказалъ раздать этимъ войскамъ значительную сумму денегъ, чтобы привлечь ихъ на свою сторону. Цѣль достигнута вполнѣ. Войско Чальса и начальники онаго, всѣ перешли подъ знамена Голабъ-Синга, который въ челѣ сихъ послѣднихъ, равно какъ и собственныхъ войскъ, число коихъ въ совокупности простирается до 27,000 человѣкъ, выступилъ противъ Лагора. Городомъ этимъ овладѣлъ всеобщій ужасъ, тѣмъ болѣе, что разнеслась молва, будто бы Акбаръ-Ханъ, дѣйствуя за одно съ Голабъ Сингомъ, готовъ былъ съ своей стороны ворваться въ Кашемиръ съ 35,000 чел. 7 го Апрѣля, Голабъ-Сингъ находился уже въ нѣсколькихъ миляхъ отъ Лагора, и ни что не могло воспрепятствовать ему овладѣть этимъ городомъ, какъ вдругъ, 8 го числа утромъ, прибывъ къ стѣнамъ города съ незначительною свитою, самъ, безъ всякой причины, предался добровольно самому злѣйшему врагу своему, Лагорскому Визирю Сирдаръ-Джувагиръ-Сингу. Думали вообще, что на такую мѣру могъ онъ рѣшиться только или въ хмѣльномъ чаду или въ припадкѣ сумасшествія. Послѣдствія однако же убѣдили, что мнѣнія нѣкоторыхъ лицъ были болѣе основательны. Полагаютъ, что Королева-Родительница, сестра вышеупомянутаго Визиря, предвидя, что братъ ея не въ состояніи удержаться при кормилѣ правленія, тайно пригласила Голабъ-Синга, чтобы онъ заступилъ его мѣсто, увѣривъ, что у ней достанетъ силы защитить его отъ ненависти и мести своего брата. Сидя на Слонѣ, окруженный своими солдатами, Голабъ-Сингъ въѣхалъ въ Лагоръ, и притворно проливалъ горькія слезы сожалѣнія. Его заключили въ великолѣпномъ дворцѣ стража назначена была изъ собственныхъ его воиновъ; входъ въ это зданіе былъ воспрещенъ. На другой день, Королева-Родительница представила его, на публичной аудіенціи, сановникамъ государства. Онъ бросился къ ногамъ малолѣтняго князя, Дулипъ-Синга, и предложилъ ему при семъ обыкновенные подарки состоящіе въ деньгахъ, прекрасно одѣтыхъ солдатахъ и т. п. Джувагиръ-Сингъ, прибывъ нѣсколько позже, долженъ былъ прежде снять оружіе а потомъ явиться. Когда онъ вошелъ, Королева взяла за руки обоихъ враговъ, кои послѣ этого должны были дать священную клятву, что питаемую доселѣ ненависть другъ къ другу оставятъ. Теперь думаютъ вообще, что Голабъ Сингъ назначенъ будетъ Визиремъ, такъ какъ онъ обязался въ продолженіе шести слѣдующихъ лѣтъ платить жалованье войскамъ изъ собственной своей казны. Однако же въ индѣйскихъ газетахъ полагаютъ, и, быть можетъ, справедливо, что угрожающій этой странѣ переворотъ, могъ только черезъ это отдалиться на нѣкоторое время, но не устраниться совершенно.

— Новости изъ Чусана простираются до 4-го Февраля. Говорятъ, что въ Формозѣ вспыхнулъ сильный мятежъ и распространяется въ Фоокенскомъ округѣ. Татарское правительство въ Пекинѣ, опасается общаго волненія въ китайской имперіи. Тамъ сооружаютъ огромныя крѣпости. Полагаютъ, что китайскіе Мандарины снова получатъ въ свое вѣдѣніе Чусанъ, и что какъ иностранцамъ такъ и англійскому гарнизону предоставлено будетъ остаться на мѣстѣ.

— Изъ Афганистана пишутъ, что Достъ-Могамедъ, неизвѣстно по чьему совѣту, согласился очистить свои завоеванія въ Пешауэрѣ.

Мексика.

Процессъ Сантаны неожиданно принялъ благопріятный оборотъ; 16 Апрѣля конгрессъ постановилъ предоставить ему и г-ну Канализо на выборъ,— или ожидать приговора суда или добровольно отправиться на 10 лѣтъ въ изгнаніе; имъ дано 8 дней сроку для обдуманія отвѣта, и кажется оба они согласятся на изгнаніе. Сантана думаетъ объ огромномъ своемъ имѣніи. Участь его будетъ зависѣть въ будущемъ отъ большаго или меньшаго числа денегъ, которыя онъ возметъ съ собою.

kończyła się klęską ostatnich, i że nazajutrz Golab-Sing kazał pomiędzy też wojska rozdać znaczną summę pieniędzy, aby je na swoję stronę przeciągnąć. Cel ten został osiągnięty w całéj zupełności. Wojsko Chalsa i jego dowódzcy, przeszli wszyscy pod sztandary Golab-Singa, który na czele ich, i dawnych wojsk swoich, liczących razem około 27,000 ludzi, ruszył na Lahorę. Paniczny przestrach ogarnął to miasto, tém bardziéj, że rozgłoszono wiadomość, jakoby Akbar-Chan, w porozumieniu z Golab-Singiem, na czele 35,000 ludzi gotów jest także wkroczyć do Kaszmiru. Dnia 7-go kwietnia, Golab-Sing znajdował się już tylko o kilka mil od Lahory, i nic mu nie mogło przeszkodzić do opanowania tego miasta, gdy nagle dnia 8 z rana, w małym poczcie swojego wojska, zbliżywszy się ku murom, sam, bez żadnego powodu, oddał się dobrowolnie w niewolę swemu zaciętemu nieprzyjacielowi, Wezyrowi Lahory, Sirdar-Dżuwahir-Singowi. Powszechnie sądzono, że podobny krok mógł tylko uczynić w stanie pijaństwa lub obłąkania; skutek jednakże okazał, że mniemanie innych było zasadniejsze. Utrzymują bowiem, że Królowa matka, siostra wyż rzeczonego Wezyra, przewidując, iż brat jéj nie jest w stanie utrzymać się dłużéj przy władzy, wezwała potajemnie Golab-Singa, aby miejsce jego zastąpił; zapewniwszy go, iż jest dosyć potężną, aby go od nienawiści i zemsty brata swego zasłonić. Siedząc na słoniu, otoczony przez żołnierzy swoich, wjechal Golab-Sing do Lahory, i obłudnie gorzkie łzy żalu wylewał. Uwięziono go pozornie w przepysznym pałacu Jego właśni żołnierze strzegli go, i nikomu uzbrojonemu nie wolno bylo wejść do tego gmachu. Nazajutrz, Królowa matka przedstawiła go na publicznych pokojach dygnitarzom państwa. Rzucił się do nóg małoletniego Xięcia, Dulip-Singa, ofiarując mu zarazem zwykłe podarunki w pieniędzach, przepysznie ubranych słoniach i t. p Dżuwahir-Sing przybywszy nieco późniéj, musiał się piérwéj rozbroić, nim mu wejść dozwolono. Gdy wszedł, Królowa ujęła ręce obu zaciętych nieprzyjaciół, którzy następnie świętą musieli złożyć przysięgę, że wzajemną nienawiść porzucą Sądzą teraz powszechnie, że Golab-Sing mianowany będzie Wezyrem, ponieważ obowiązał się przez sześć lat następnych opłacać wojsko z własnéj swojéj kassy. Indyjskie jednak dzienniki mniemają, i może słusznie, że zagrażająca temu krajowi katastrofa, może być w prawdzie przez to odwleczoną, ale nie odwróconą zupełnie.

— Nowiny z Czusan dochodzą do 4-go lutego Mówią, że straszne powstanie wybuchło w Formozie i rozszerza się w powiecie Fookien. Rząd tatarski w Pekinie lęka się powszechnego wzburzenia w państwie chińskiém. Budują ogromne twierdze. · Sądzą, że Mandaryni chińscy obejmą znowu juryzdykcyą w Czusan, ale że cudzoziemcy upoważnieni będą do pozostania równie jak i załoga angielska.

— Donoszą z Afganistanu, że Dost-Mohamed, nie wiadomo za czyją poradą, skłonił się do opuszczenia swoich podbojów w Peszauer.

Mexyk.

Process Santany nadspodziewanie pomyślny wziął obrót: w dniu bowiem 16-m kwietnia, kongres wydał postanowienie, mocą którego, tak jemu, jako i P. Canalizo, zostawiono do wyboru, albo udać się na lat 10 na wygnanie, albo też oczekiwać wyroku sądowego. Dano im ośm dni czasu do namysłu; zdaje się, iż oba chętnie przyjmą wygnanie. Santanie idzie tylko o jego olbrzymi majątek. Od większéj lub mniejszéj ilości pieniędzy, jaką z sobą zabrać może w gotówce, lub już pierwéj umieścił w bankach zagranicznych, zależeć będzie dalsza jego przyszłość.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гликсберга— Поч. позвол. 10-го Іюля 1845 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. А. Мухинъ.